Nº 5 (11) • 2009

GRÜÜNE

Eestimaa Roheliste häälekandja

WWW.GRYYNE.EE

LOE LÄBI JA ANNA SÕBRALE

UUS ENERGIA

VALI 111!

Käesolevas Grüünes jätkame Euroopa Parlamendi kandidaatide ja Eestimaa Roheliste sõnumite tutvustamist.

PEEP MARDISTE

... arutleb, miks tänasel majanduslikult raskel ajal on paslik rääkida suuremast panustamisest kliimatasakaalu säilitamisse.

MIKK SARV

... räägib sellest, et ühiskonna väärtuseks ei peaks olema mitte turg, vaid inimene ja kultuur.

MARET MERISAAR

... selgitab Roheliste soovi, et inimesed muudaksid oma liikumisharjumusi. Miks vajame teistsuguseid sõidukeid ja reisimisharjumusi?

TOOMAS TRAPIDO

Rahal pole olnud katet ja inimesed pole seetõttu suutnud pidada piiri ei tarbimises ega uute vajaduste väljamõtlemises. Kuidas edasi?

Kliimamuutuste vältimine/ ärahoidmine on tasuv

PEEP MARDISTE

EER Tartu piirkonna juht, Euroopa Parlamendi kandidaat

Kliimamuutused on juba paar aastat olnud isegi riigipeade tasemel keskseks jututeemaks. Kahjuks ei tähenda see, et probleemi lahendamine juba silme ees oleks. Ärihuvid ja mugavus vanamoodi jätkata on liiga tugevad.

Kliimamuutused, kui inimtegevusest põhjustatava potentsiaalse suure globaalprobleemi, tõid teadlased ühiskonna ette 1970ndatel. Nagu paljude teiste globaalsete probleemidega, jõudis teadlaste hoiatus poliitiliste otsusteni alles paarikümne aasta pärast. Ses mõttes on kliimadebatt olnud väga sarnane mistahes teise suure globaalse teemaga – teadlased tõestavad probleemi, kodanikuühendused ja meedia panevad selle suure kella külge ja mingil hetkel pole ka poliitikutel teemat enam võimalik eirata.

Kas tänasel majanduslikult raskel ajal on üldse paslik rääkida suuremast panustamisest kliimatasakaalu säilitamisse? Jah, on – kliimakaitse on ka majanduslikult tasuv investeering. Üheks enim viidatud tõestuseks sellele on Nicholas Stern'i poolt Ühendkuningriigi valitsuse tellimusel valminud raport kliimamuutuste mõjust majandusele. Selle kohaselt läheks kliimatasakaalu säilitamiseks tehtavad investeeringud maksma maailmas aastas kokku umbes 2% summaarsest sisemajanduse kogutoodangust (GDP). See on väga suur summa. Ent kui kasvuhoonegaaside emissioone ei vähendata ja Maa keskmine õhutemperatuur tõuseb enam kui 2 kaadi võrra, siis läheks raporti kohaselt kliimamuutuste põhjustatud probleemid igal aastal maksma 5% maailma summaarsest GDP-st. Kiire tegutsemisvajadus peaks olema põhjendatud.

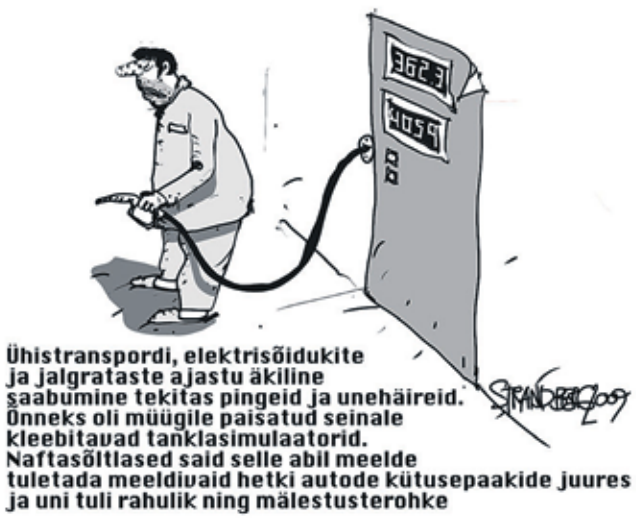

Ühistranspordi, elektrisõidukite ja jalgrataste ajastu äkiline saabumine tekitas pingeid ja unehäireid. Õnneks oli müügile paisatud seinale kleebitavad tanklasimulaatorid. Naftasõltlased said selle abil meelde tuletada meeldivaid hetki autode kütusepaakide juures ja uni tuli rahulik ning mälestusterohke

Kliimamuutuste sotsiaalsed mõjud

Kliimamuutuste kontekstis on peamiselt räägitud keskkonnakahjudest. Tänase kliimatasakaalu kadumisel võimenduks aga ka paljus sotsiaalsed probleemid. Kliimamuutuste üheks kaasnähtuseks on kõikvõimalike ekstreemsete nähtuste – orkaanid, põuad, üleujutused jne – tugevnemine ja hoopis sagedasem esinemine. Seni on nii, et kuigi inimtekkeliste kliimamuutuste põhjustajaks on rikkad Põhja tööstusriigid, siis negatiivsete mõjudega on silmitsi peamiselt vaesed arengumaad lõunas. Ehk riigid, kes niigi vaesed ja võimetud oma elanikke uute, kliimakriisi tekitatud probleemide eest kaitsma.

Rahvusvahelistel Kyoto-järgse kliimaleppe läbirääkimistel on üheks keskseks vaidlusteemaks "kompensatsioonifond". Fondi teeks makseid tööstusriigid ja sealt tehtaks väljamakseid arengumaadele, kel vaja finantseerida kliimamuutustest tekitatud probleemide leevendamist. Selline fond on positiivne, ent sellest üksi on vähe. Et tänased arengumaad ei kordaks tööstusriikide tehtud keskkonnavaenulikku arengu- ja tootmismudelit, peame tegema neile kohe ja tasuta kättesaadavaks meie säästvate tehnoloogiate viimase sõna. Ei ole kellegi huvides tuhandete uute söega köetavate ja saastavate elektrijaamade ehitamine arengumaades, kui on olemas palju puhtamaid elektritootmise tehnoloogiaid.

Kliimamuutused on otseselt seotud ka Euroopas elavaid diskussioone esilekutsuva immigratsiooni teemaga. Inimeste otsese elukeskkonna muutumine elamiskõlbmatuks (kõrbe pealetung, metsade maharaiumine vms) tekitab keskkonnapõgenikke – migrante, kes otsivad uut kodu. Täna on maailmas hinnanguliselt 25 miljonit keskkonnapõgenikku.

Ennustatakse, et aastaks 2050 ulatub keskkonnapõgenike arv juba 150 miljonini. Sedavõrd massiline rahvaste rändamine viib paratamatult suurte konfliktideni. Seda probleemi saab vähemalt osaliselt ennetada, kui suudame kliimamuutustele piiri panna. Tänase kliimatasakaalu säilitamine on tasuv.

PEEP MARDISTE

Erakond Eestimaa Rohelised Tartu piirkonna juht. Brüsseli telgitaguste tundja, avaldas juba 1994 esimese eestikeelse raamatu Euroopa Liidust ning töötas äsja poolteist aastat nõunikuna Euroopa Parlamendis. Keskkonnakaitse ja kodanikuühiskonna aktivist, keskkonnakaitse doktorant ja arengukoostöö lektor Tartu Ülikoolis.

Euroopa Parlamendi kandidaat. Vali 111!

Sotsiaalselt sidus Euroopa

Globaliseerumine on suurendanud sotsiaalset ebavõrdust nii Euroopa Liidus kui maailmas laiemalt. Turusuhete liigne imbumine igapäevaellu on ähmastanud ka sotsiaalse turvalisuse ning inimõiguste tagamise tähendust. Ühiskonna väärtuseks ei peaks olema mitte turg, vaid inimene ja kultuur. Sotsiaalsed ja tervishoiuteenused ei ole tavaline kaup turul, vaid vajadus, mis on meis olemas koos inimloomusega. Neid vajadusi peaks ka ühiskond katma abivajajaga ärisuhtesse laskumata. Äriline alus ei tohi muutuda valdavaks sotsiaalsete ja tervishoiuteenuste pakkumisel.

MIKK SARV

Erakond Eestimaa Rohelised juhatuse liige ja kogukonna eestkõneleja. Eesti maaelu aktivist, koolitaja ja õuesõppe eestvedaja. Eesti külade ja väikelinnade liikumise Kodukant asutaja ja president aastatel 1997-1999. Töötanud 1990-2001 Rapla Maavalitsuses asemaavanema ja arendusnõunikuna, tegutsenud erinevate teatrite muusikaala juhatajana, kirjutanud filmimuusikat loodusfilmidele.

Vajame sotsiaalselt sidusat Euroopat, kus kodanike põhiõigused on eelistatud ja tagatud turumajanduslike väärtuste ees. Võrdsed õigused tervisele, haridusele, sotsiaalsele turvalisusele peavad olema seejuures tagatud ühtmoodi nii maaelanikele kui linnarahvale. Ka erinevate EL liikmesriikide kodanikele peaks põhiõigused olema ühtmoodi tagatud. Muuhulgas tuleb sotsiaalse sidususe toetuseks soodustada kogukondlikku ja ühistulist tegevust. Heaks eeskujuks selles on meie külaliikumine Kodukant ja Minu Eesti liikumine.

Sissejuhatus

Praegune poliitiline enamus Euroopa Liidus toetab jõuliselt majanduse neoliberaalset globaliseerumist. Ometi on kiirenenud globaliseerumine käesoleval kümnendil märkimisväärselt suurendanud sotsiaalset ebavõrdsust ELis ja liikmesriikide enamikus. See õhutab võidujooksule sotsiaalsete standardite madalaima taseme eest ja tõukab ohtlikule maksukonkurentsile, mis vähendab riigi rahakotti kõigil tasanditel, asetades nii ohtu sotsiaalsete põhiteenuste finantseerimise. Kuni 2005. aastani toetas EL täielikult seda suunda liiga jäiga eelarvedefitsiidi piiramise poliitikaga rahandusliku stabiilsuse huvides, vähendades liikmesriikide manööverdamisvaru ümberjaotava sotsiaalpoliitika jaoks. Selle poliitika tagajärjed seavad tõsisesse ohtu ELi aluseks oleva solidaarsusmudeli.

Rohelised võitlevad kaasava ühiskonna eest, mille nurgakivideks on uus ja parem Lissaboni agenda, mis võtab täielikult arvesse sotsiaalse järjepidevuse eesmärke, ning stabiilsuse ja kasvu pakt, mis propageerib paremat riiklikku kulutamist ehk kõrge kvaliteediga investeerimist siduvate sotsiaalsete ja keskkonnaeesmärkide saavutamiseks. Siseturu reeglitel ei tohiks kunagi lasta olla ülemad põhiõigustest ega tõkestada üldhuvilisi teenuseid, s.t avalikke teenuseid, mis rahuldavad inimeste igapäevaseid vajadusi nagu haridus ja transport ja nende head funktsioneerimist. EL peab tegutsema sotsiaalse dumpingu tavade vastu liikmesriikides ning kehtestama raamistiku ja reeglid ettevõtete õiglaseks maksustamiseks ning maksuparadiiside likvideerimiseks.

ELil on ka kohustus kindlustada ühetaoline ligipääs taskukohastele laiatarbeteenustele ning seda kõigile liidus elavatele inimestele. Samas tuleb õhutada ja toetada oma liikmesriike garanteerima rahuldavat sissetulekut kõigile oma kodanikele eluks vaesuspiirist kõrgemal tasemel. Peab tagama, et ELi diskrimineerimisvastaseid seadusi liikmesriikides täielikult rakendataks ja olemasolevaid soolisi lõhesid enam ei sallitaks. Rohelised soovivad ka ELi raamdirektiivi tarbijate kaitseks.

Peamised faktid ja andmed

Sotsiaalse tõrjutuse kõige otsesemaks tagajärjeks on vaesusesse langemine. Praegu elab 76 miljonit ELi kodanikku allpool vaesuspiiri, mida defineeritakse 60%-na elukohariigi mediaansissetulekust, lisaks elab 36 miljonit inimest vaesusriskis ning iga viies noor vanuses alla 18 eluaasta elab vaesuses või vaesusriskis.

Kõigil liikmesriikidel on sotsiaalabisüsteem oma vaesuses elavate kodanike jaoks. Siiski varieerub see suurel määral ja praegu puuduvad ELi standardid, eriti toetuste taseme osas vaesuspiirist kõrgemal.

Riiklikke kulutusi on võimalik veatult tasakaalustada ja ikkagi toetada sotsiaalse kaasatuse poliitilisi eesmärke, kui tegutseda nutikal, antitsüklilisel moel. Käesolevas majanduskriisis on riiklikud kulutused üle vaadatud peamiselt selleks, et majandust stimuleerida. Ometi on EL kümnendi jooksul püüdnud piirata riiklikke kulutusi stabiilsuse ja kasvu pakti kaudu, pidades peaeesmärgiks avalike kulude jätkusuutlikkust. See viis riiklike kulutuste olulise languseni. Kõik liikmesriigis, välja arvatud Suurbritannia, Portugal ja Sloveenia, on vähendanud oma riiklikke kulutusi protsendina SKTst. Europiirkonnas langes see 51%-lt 1996. aastal 47%-ni 2006. aastal. Mõnedes riikides oli kärbe drastilisem, näiteks peaaegu 10% Rootsis. Mõnes uues liikmesriigis on riiklike kulutuste tase nii madal, et see vähendab riikliku poliitika ulatust, näiteks Rumeenia oma 32%-ga.

Kuigi rangus riigieelarvetes on oluline, tuleb rõhutada, et riiklike kulutuste vähenemine mõjutab peamiselt sotsiaalse kaitse programme, mis moodustavad ELis keskmiselt peaaegu poole kõigist riiklikest kulutustest. Erinevused liikmesriikide vahel suurenevad. Mõõdetuna suhtena SKTsse on riiklikud kulutused sotsiaalsele kaitsele Iirimaal ja Lätis vähem kui 10%, Rootsis, Taanis, Prantsusmaal ja Saksamaal aga enam kui 22%.

Konkurents liikmesriikide vahel ettevõtete maksusoodustuste osas on süüdi selles, et riigitulud ei ole suurenenud kooskõlas maksustatava tootlikkuse kasvuga. Ettevõtete maksumäärad ELis keskmiselt on vähenenud 1995. aasta 35%-lt 2006. aasta 25,9%-ni. Maksude vältimine vähendab riigitulusid veelgi. Sajad miljardid eurod maksustatavat sissetulekut nirisevad igal aastal välja OECD nimekirja 44 maksuparadiisi (2004), millest 4 on ELi liikmed (Küpros, Iirimaa, Luxembourg, Malta).

Sotsiaalne dumping on muutunud tõsiseks probleemiks ühiskonnas, kus raha liigub valguskiirusel ja töötajatest on saamas lihtsalt veel üks osa ettevõtte kapitalist. Sageli püüavad ettevõtted töötajaid ära kasutada, palgates hooajatöölisi või viies tootmise kõige odavamasse võimalikku kohta. Hiljuti tegi Euroopa Kohus nelja sotsiaalse dumpingu juhtumi osas otsuse (Rüffert, Laval, Viking Line, Luxembourg), mille kohaselt teenuste vaba liikumise on ELi seaduste ülimuslik sotsiaalpartnerite palgalepete järgimise ees.

Tegevusetuse tagajärjed

Sotsiaalset stabiilsust ei ole võimalik saavutada, kui EL jätkab majanduskasvu ebavõrdse jagunemise lubamist. Vaesus ja sotsiaalne tõrjutus õõnestavad strateegilist eesmärki kindlustada juurdepääs sotsiaalsele ja demokraatlikule elule ja ühiskonnas osalemisele – häbiväärne olukord rikaste ühiskondade jaoks. Sugudevahelised lõhed töötingimustes kahjustavad kõiki tegevusi laste vaesuse lõpetamiseks.

Kuigi me ei võitle sotsiaalse Euroopa eest, on sellel olulised poliitilised tagajärjed ELi avalikule toetusele, eriti praegusel majanduskriisi ajal, mis soodustab umbusaldustunnet liikmesriikides, ja võimalik, et ka tagasipöördumist natsionalismi.

Ettevõtete madalaid maksumäärasid ei ole tunda, kuni majanduskasv suurendab üldist maksubaasi. Majanduslanguse ajal on aga ettevõtte madalatel maksumäradel ebaproportsionaalne mõju riigieelarvele võrreldes ajutiste kaotustega teistest maksuliikidest. See viib riigi teatud tüüpi institutsionaalse vaesuseni. Vaesus suureneb ja sissetulekut jaotatakse veel ebavõrdsemalt. Sotsiaal- ja tervishoiuteenuste pakkujaid koheldakse nagu ükskõik millise teise kommertsteenuse pakkujaid ja vähemkaitstud kodanikele muutuvad need kättesaamatuks.

Euroopa Liidu võimalused

Sotsiaalpoliitikas on pädevus valdavalt liikmesriikide käes. Ühenduse pädevuses oleva otsustab nõukogu sageli ise, europarlamendiga üksnes konsulteerides.

Alates 1999. aastast on europarlamendil kaasotsustusõigus kõigis Euroopa Sotsiaalfondi puudutavates rakendusotsustes. Lisaks laiendati europarlamendi kaasotsustusõigust kodanike õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriigi territooriumil puudutavates sätetes, samuti ühenduse migranttööliste sotsiaalsete tagatiste ja sotsiaalse tõrjutusega tegelemise osas. Suurendati europarlamendi kaasotsustusõigust kõigi kodanike võrdsete võimaluste küsimuses.

2000. aastal juurutati tööhõivepoliitika ja sotsiaalse kaitse "Avatud koordineerimismeetod". See on riikidevaheline protseduur (vastupidiselt ühenduse traditsioonilisele meetodile), millega liikmesriigid Ministrite Nõukogu üldised juhtnöörid riiklikuks poliitikaks transponeerivad, kriteeriumides parimate tavade mõõtmiseks kokku lepivad ja tulemusi jälgivad. "Avatud koordineerimismeetod" toimib retsensentide abil ja sõltub liikmesriikide panusest.

Uus Lissaboni lepe muudab peamiselt hääletusprotseduure nõukogus. Peaaegu kõik teemad allutatakse enamuse, mitte ühehäälsele otsusele. See lihtsustab uute, kogu ELi hõlmavate määruste ja direktiivide esitamist. Europarlament saab kaasotsustusõiguse üldiste majandushuvide teenuste osas. Lissaboni leppes on ka artikkel, mis võimaldab raamdirektiivi vastuvõtmist majanduslikult üldhuvitavate teenuste kohta, ja protokoll, mis kaitseb liikmesriikide õigust korraldada oma üldhuviteenuseid.

Võitlus diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, religiooni või uskumuste, puude, vanuse või seksuaalse orientatsiooni alusel on täielikult ELi pädevuses.

Alates 1992. aastast on ka tarbijakaitse ühenduse pädevuses, nõudes kaasotsustamist kõigi meetmete osas, mis hõlmavad liikmesriikide seadusandluse suuremat kooskõla ühisturu loomise eesmärgiga tarbijakaitset puudutavates küsimustes.

Roheliste saavutused Euroopa Parlamendis 2004-2009

Bolkesteini teenuste direktiiv

Rohelised võitlesid "päritolumaa põhimõtte" vastu ja saavutasid sellest loobumise. Põhimõte oleks tähendanud, et teenusepakkujatele rakenduvad eeskirjad oleksid pigem nende päritoluriigi kui selle liikmesriigi omad, kus teenust pakutakse. See oleks viinud võidujooksuni kõige madalama taseme sotsiaalsete ja ohutusstandardite suunas ja sellest tuleneva õigusliku ebaselguseni tarbijate jaoks.

Stabiilsuse ja kasvu pakt

Rohelised olid vastu lähenemisviisile "üks suurus sobib kõigile", mis oli orienteeritud erandituit kvantitatiivsetele eesmärkidele, ja surusid läbi suurema paindlikkuse selles osas 2005. aasta reformi ajal, näiteks võimaldades antitsüklilist kulutamist ja riigi rahanduse kvaliteedi arvessevõtmist. See võimaldab pikaajalisi riiklikke investeeringuid, näiteks sellised, mille sihiks on lahutada majanduskasv energiatarbimisest, transpordi ja ressursside kasutamisest, samuti Kyoto eesmärkide täitmisele suunatud investeeringuid.

Lissaboni strateegia

Rohelised on kaitsnud kõigi mõõdete võrdsust aladel, mis on defineeritud Göteborgis 2001: majanduskasv, sotsiaalne sidusus ja keskkonnakaitse. Me kritiseerisime jõuliselt Euroopa Komisjoni, kui see hülgas strateegia keskkonnasamba 2005.a. ja taandas selle ainult majanduskasvu ja töökohtade peale.

Kindlustatus töökohtadega

Rohelised hääletasid parlamendi raporti "Flexicurity" vastu. See raport propageeris neoliberaalseid töötajate paindlikkuse ideid selle asemel et suurendada paindlikkust töötajate kindlustunde kaudu.

Diskrimineerimisvastasus

Rohelised sundisid komisjoni täitma oma 2004. aasta lubadust, et tehakse ettepanek diskrimineerimise-vastase direktiivi jaoks, ja tagas europarlamendis, et direktiiv on nii kõikehõlmav ja sidus kui võimalik.

Mida rohelised soovivad

- Rohelised soovivad lepetesse sotsiaalset klauslit, mis sätestab, et põhiõigustel on alati prioriteet turuõiguste ees. See peab tähistama sotsiaalpoliitika prioriteeti majanduspoliitika ees.
- Rohelised soovivad sotsiaalsete üldhuviteenuste jaoks raamdirektiivi, mis tagab, et riigiametid kõigil tasanditel oleksid võimelised defineerima, organiseerima, finantseerima ja hindama oma üldhuvilisi teenuseid.
- Rohelised nõuavad direktiivi sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kaitseks turu- ja konkurentsiseaduste eest ELi tasemel. See direktiiv peaks garanteerima, et teenuseid saab pakkuda kohalikul tasandil ilma ELi sekkumiseta.
- Rohelised soovivad ettevõtete maksumäära ühtlustamist mõistlikkuse piires, kaasa arvatud ettevõtte minimaalne tulumaks. Rohelised nõuavad, et ühtne ettevõtete konsolideeritud maksubaas (CCCTB), mida komisjon ette paneb, oleks sellele eesmärgile orienteeritud.

Rohelised soovivad kõrgete standarditega tarbijaõiguste direktiivi, milles oleks tagatud liikmesriikide õigust rakendada veel kõrgemaid standardeid kui ühenduse seadus.

Majanduskriisist aitab välja mitte kärpimine, vaid tark investeerimine tulevikku suunatud rohelisse majandusse. Rohelised soovivad Euroopa uue rohelise algatuse läbi luua järgmise 5 aastaga Euroopas vähemalt 5 miljonit uut töökohta. Töökohti aitab luua ja säilitada panustamine rohelisse majandusse - näiteks taastuvenergia ja energiasäästu valdkondadesse. Inimeste heaolu ja majanduskasv on võimalikud ka planeedi piiratud loodusressursse ja kliimatasakaalu ohtu seadmata.

Julge unistada, vali Euroopale roheline tee! See on võimalik.
Vali Rohelised Euroopa Parlamenti!

EESTIMAA ROHELISED

Euroopa Parlamendi kandidaat. Vali 111!

Kulge roheliselt - muudame liiklusharjumusi, mitte kliimat!

Rahvusvahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) hinnangul tuleb kliimamuutuste ohjamiseks vähendada süsihappegaasi CO_2 heitmeid 50-80%. Transpordisektorist pärit kasvuhoonegaaside heitkogused on hoopis kasvamas. Rohelised ei soovi, et inimesed ringiliikumise lõpetaksid ja koju jääksid. Küll aga vajame teistsuguseid sõidukeid ja reisimisharjumusi. Vajame kiirronge lennukite ning jalgrattaid ja kergsõidukeid autode asemel. Transpordikasutajad peavad hakkama kinni maksma nii kaasnevaid keskkonna- kui sotsiaalkulusid.

Sissejuhatus

Transpordi kasutamine on viimase 15 aastaga suurenenud 30%. Transpordisektor on ainuke, kus CO2 heitkogused on alates 1990. aastast tõusnud. Kõik teised sektorid on vähendanud oma CO2 heitkoguseid, kuid transpordi suureneva panuse tõttu üldisesse heitkoguste hulka jääb Euroopa Liidu 27 liikmesriigi CO2 heitkoguste maht 1990. aasta taseme lähedale.

Rohelised tunnistavad täielikult vajadust mobiilsuse järele. Samas peame kriitiliselt üle vaatama oma liikumisviisid ja asuma neid asendama efektiivsemate ning keskkonna- ja kliimasõbralikematega. Et vähendada transpordi kasutamise üldist määra, peaksime valima kõige sobivamad transpordimeetodid. Näiteks ei tohiks soosida ebavajalikke kaugvedusid maanteedel läbi Euroopa, eelistades kohalikku transporti. Kaugveod maanteedel on ühiskonnale kaasnevate kaudsete kulude tõttu liiga kallid, seda näiteks läbi keskkonnaaaste, müra ja õnnetuste. Ulatuslikke kaupade kaugvedusid aitaksid vältida kohapeal toodetud toidu- ja tarbekaupade kasutamine, kohalikud tootmis- ja turustamisvõrgustikud. Paremad linnaplaneeringud, arukas ühistransport ning kergliiklusteede loomine linnades ja asulate vahel on tuntud lahendused, et vähendada transpordi energianälga.

Eelnev on eriti oluline, arvestades rahvusvahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) teadlaste 2007. aasta aruannet, mille kohaselt peame vähendama CO2 heitkoguseid 50-80% võrra aastaks 2050. Vaid sellisel juhul saame tagada, et globaalne kliimasoojenemine jääks 2°C piiresse võrrelduna industriaalrevolutsiooni eelse tasemega. Euroopa Liidu tänane 20%-lise vähendamise eesmärgist aastaks 2020 ei piisa.

Enamus liikumis- ja veovahendeist kasutavad sisepõlemismootoreid ja peamiselt naftal põhinevaid kütuseid, mis on otsakorral. Bio- ehk põllumajanduslikud kütused pole probleemile lahenduseks. Kui sooviksime katta tänast vedelkütusevajadust põllult pärit kütusega, jõuaksime õige pea tõsise ökoloogilise katastroofini. Kaasaegses põllumajandustootmises kasutatakse sedavõrd palju energiat, et päikesest saadud energia osakaal lõplikus kütuses osutuks väga väikeseks. Selliselt toodetud biokütustel ei ole märkimisväärset positiivset kliimamõju ja sellised kütused ei õhuta tarbijaid vähendama energiamahuka transpordi kasutamist.

Peame radikaalselt muutma oma suhtumist transpordikasutamise viisidesse. Soovime, et prioriteetseks muutuksid mobiilsust suurendavad abinõud, mis on säästlikud kõigis valdkondades (sh. majandus, keskkond, ühiskond). Sellisteks lahendusteks on näiteks üleminek ühistranspordi suuremale kasutamisele, autode ühiskasutus või jagamine, rattasõit ja kõndimine linnapiirkondades ning keskkonnale kõige kahjulikumate transpordivormide mittesoosimine. Sellise üleminekuga peaksid kaasnema meetmed elektrittransporidisüsteemide edendamiseks linnapiirkondades. Autotööstused on täna põhimõtteliselt valmis tootma elektriajamitega sõidukeid. Rohelised soovivad maksu kehtestamist lennukiütustele, et ohjata kiiresti kasvavat ning osoonikihti ja kliimatasakaalu kahjustavat lendamist. Kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise skeemi tuleks kaasata kõik transpordiliigid. Nii loodaks ka loomulikud eelduse kiirrongiühendustele Euroopa piires, sest raudteetransport on reisija kohta kümneid kordi väiksema keskkonna- ja kliimamõjuga kui lennukite kasutamine.

Transpordikulud ei piirdu ainult CO2 heitkogustega. Transport põhjustab müra ja õhusaastet, liiklusõnnetusi, suuremat liiklust ja ummikuid linnapiirkondades. Transpordi infrastruktuur lõhestab maakohti ja linnapiirkondi, mis on viinud meie elukvaliteedi halvenemise, teekondade pikenemise ja stressi suurenemiseni. Me soovime, et transpordi maksumus peegeldaks kõiki kulusid: rahalisi, keskkondlikke ja sotsiaalseid. Lisaks kliimamuutuste pehmendamisele parandab tõeliselt säästev transpordistrateegia märkimisväärselt kõigi elukvaliteeti ja pakub rohkem rohelisi töökohti.

Peamised faktid ja andmed

Aastal 2008 tekitas transport 27,4% kogu Euroopa Liidu 27 liikmesriigi CO2 heitkogustest, mis kujutas endast 61%-list tõusu võrreldes aastaga 1990. Ainuüksi sõiduautode kasutus linnapiirkondades „tootis" 10% kogu EL-i CO2 heitkogustest. Pool kõikidest teekondadest on vähem kui 5 km pikad. Paljusid neist reisidest saaks kas vältida või kasutada säästvamaid transpordivahendeid – rattasõitu või jalutamist, ühis- või kollektiivset transporti, ronge.

Eestis tegid Rohelised hiljuti Tallinna kesklinnas katse, kus sama teekonda läbiti jalgsi, jalgratta ja autoga. Alla 6000 sammulise teekonna läbimiseks kulus jalakäijal alla 40 minuti, ratturil 20 minutit ning autojuht pidi napilt alla 4 km pikkuse jalgsitrajektoori läbimiseks sõitma 8 kilomeetrit ja kulutas sellele 30 minutit! Senine transpordikorraldus on arusaadavalt nii aega, keskkonda kui ka inimest raiskav ja vajab kiiret ümberkorraldamist.

Lennundus on kõige kiiremini kasvav CO2 heitkoguste allikas, kus õhusaaste on alates 1990. aastast suurenenud 87% võrra, kusjuures lendude arv on 1990-2006 kahekordistunud ja prognoositavalt kahekordistub taas 2020. aastaks ning kolmekordistub 2030. aastaks. Lisaks on lennutranspordi kliimamõju 2-4 korda suurem kui otsesed CO2 heitkogused, kuna lennukid väljastavad teisi kasvuhoonegaase, mille negatiivne mõju suurtel kõrgustel on suurem kui maapinna lähedal.

Laevandus (sh. kalatraalerid ja kruiisilaevad) on suurenevate CO2 heitkoguste allikana teisel kohal ja sealt pärineb hetkel 5% üleilmsete kasvuhoonegaaside heitkogustest. Laevandus kasutab ikka veel kütuseid, mis on autode ja veoautode puhul seadusega keelatud. Seega on üliioluline kehtestada karmimad standardid laevakütuste kvaliteedile, parandada mootorite jõudlust ning kohandada teedile, parandada mootorite tootmises, näljaoht, vähenenud bioloogiline mitmekesisus ja muldade erosioon, mis omakorda aitab kaasa negatiivsetele kliimamuutustele ning suurendab konfliktide, kliimapõgenike ja vaesuse riski.

Kui agrokütuseid või biokütuseid transpordis üldse kasutada, siis peab see olema jätkusuutlik nagu toidu kasvatamine. Asjaolu, et kütuseid ei sööda, ei saa olla põhjuseks lahjematele keskkonnastandarditele nende kasvatamisel. Läbimõeldud toetamist vajab järgmise põlvkonna biokütuste loomine ning kasutamine, kuid seegi ei saa toimuda piirideta raiskamise oludes.

Euroopa Liidu võimalused

Alates 2002. aastast omab Euroopa Liit pädevust ühistranspordipoliitika osas. Transpordiseadusandlus võetakse vastu kaasotsustusprotseduuriga, kusjuures liikmesriikidest koosnev Nõukogu teeb otsuseid kvalifitseeritud hääletenamusega esimesel ja teisel lugemisel ning lihthääleteenamusega kolmandal lugemisel.

Roheliste saavutused Euroopa Parlamendis 2004-2009

Ühistranspordi propageerimine eratranspordi vähendamiseks maanteedel

Rohelised saavutasid raudteeprojekti (Rail Baltica) finantseerimise prioriteedi maanteeprojekti (Via Baltica) ees samas piirkonnas üle-euroopalise transpordivõrgu (TEN-T) osana. TEN-T on EL-i algatus, mis soodustab reisijate ja kaupade liikumist. Üks selle põhieesmärkidest on reisigas etapis kõige sobivama transpordiviisi valimise tagamine. TEN-T hõlmab maanteid, raudteid ja siseveekogude süsteeme.

Agrokütused ei ole lahendus

Me tegime selgeks, et agrokütuste kasutamine transpordiks ei ole elujõuline idee – praegune agrokütuste põlvkond ei ole säästev. See põhjustab keskkonnakahjustusi, ähvardab toiduga kindlustatust, toidusuveräänsust ja põhjustab sotsiaalset survet.

Autode CO_2 heitkoguste alandamine

Hoolimata autotööstuste suurest survest panid Rohelised paika orienteeriva piirangu autode keskmistele CO2 heitkogustele – 95g/km kohta 2020. aastaks, võrrelduna Nõukogu poolt soovitud piirmääraga 120 g/km.

Lennundus Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi

Hoolimata selle valdkonna esindajate vastuseisust, suutsime lisada lennunduse kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi (ETS). Alates 1. jaanuarist 2012 on kõik lennukid, mis saabuvad EL-i lennujaamadesse või sealt lahkuvad, selle skeemi osad. Me tõstsime esile laevanduse, kui teise märkimisväärselt kasvavate heitkoguste allika ja ka see lisatakse ETS-i, juhul kui Rahvusvaheline Mereorganisatsioon ei suuda koostada samaväärset piisavalt ranget skeemi.

Kaudsete kulude lisamine transpordi hinnakujundusse

Kõigi kulude lisamise osas transpordi tarifitseerimisel lisasime mõned kaudsed keskkonna- ja sotsiaalkulud Eurovignette'i direktiivi, mis paneb paika reeglid raskeveokite tarifitseerimiseks EL-i kiirteedel. Veoautod peavad maksma kiirteede kasutamise eest ning see hind peegeldab kaudseid kulusid, näiteks ülekoormatus, õhusaaste ja müra.

Strasbourgi "poliitmatka" CO_2 jälje avaldamine

Rohelised mõjutasid oluliselt Europarlamendi ja laiema avalikkuse seisukohta, avalikustades Europarlamendi igakuise Brüsselist Strasbourgi istungile sõitmise süsinikujälje – see tekitab 13 tuhat tonni kahjulikku CO2 heidet aastas. Samapalju kahjustaks kliimat 20 000 inimese lendamine Londonist New Yorki ja tagasi. Ühtlasi kulub Strasbourgis paralleelselt peetava hoonekompleksi peale aastas tarbetult 200 miljonit eurot maksumaksja raha. Me loodame, et need andmed keelitavad liikmesriike määrama Brüsselit Europarlamendi ainsa asukohana ja taastama sellega EL-i usutavuse püüdluses vähendada kliimamuutuste ulatust.

Raudteeühenduste parandamine uute ja vanade liikmesriikide vahel

Rohelised algatasid eelise andmise ida-läänesuunalistele raudteeühendustele põhja-lõunasuunaliste ees, et parandada raudteeühendust uute ja vanade liikmesriikide vahel.

Parem infrastruktuur ja keskkonnakaitse

Me lisasime Europarlamendi aruandesse, mis hindas üle-euroopalist transpordivõrgustikku (ingl. Trans European Transport Network, TEN-T), et raudtee ja siseveekogude vahel peaksid olema paremad ühendused ja parem logistika. Ühtlasi peaks olema rohkem lugupidamist keskkonnaprobleemide vastu kui ehitatakse uusi ühendusteid või parandatakse olemasolevaid. Lisaks tuleks propageerida olemasolevate raudteede parandamist selle asemel, et oodata kalli ja hiiglasliku uue infrastruktuuri ehitamist (näiteks kulukad tunnelid).

Maanteeohutuse parandamine

Me parandasime transporditööliste töötingimusi (sõiduajad, puhkeajad), et piirata riskantset ekspluateerimist ja tagada parem maanteeohutus. Samuti töötasime suurema ja parema kontrolli liikmesriikide poolt läbiviimise nimel seoses töötingimustega raskete kaupade veol.

Mida Rohelised soovivad?

Raudteeühenduste eelistamine maanteeühendustele

Selleks, et propageerida paremaid transpordiviise – eriti ühistransporti – soovime jätkata raudteeühenduste eelistamist maanteeühendustele üle-euroopalises transpordivõrgustikus (TEN-T). Eelistame pigem investeeringuid raudtee infrastruktuuri kui maanteede infrastruktuuri ehk näiteks rohkem selliseid projekte, nagu Rail Baltica maanteeühenduse Via Baltica asemel.

Eesti inimeste jaoks on oluline, et meil oleks ligipääs üle-euroopalisele raudteevõrgustikule ja võimalus kulgeda lennukite asemel kiirrongidega nii Kesk-Euroopasse kui edasi lääne poole. Raudteetransport on reisija kohta üle kümne korra energiasäästlikum (ja seetõttu ka keskkonna- ning kliimasõbralikum) kui lennutransport. Mugavad kiirrongid, milles on internetiühendus, on kindlasti ahvatlev ja rohket kasutamist leidev reisimisviis.

Faktiliselt lõpeb inimese töövõime lennujaama saginasse sisenedes ning lennureisija saab harva reisi ajal mugavalt kaugtööd teha. Mugava kiirrongi puhul on sealne keskkond kindlasti kaugtöö täisväärtuslikuks jätkukohaks.

Kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi täiustamine

Me soovime kaotada eelised, mida lennundus transpordiviisina teiste transpordiliikide ees kasutab. Soovime, et EL-i piiriülestel lendudel maksustataks kasutatav lennukiütus. Lennundus on olnud pikalt eriõigustega transpordisüsteemi osa ning vaatamata kõrgetele piletihindadele ei kata need jätkuvalt lendamise tegelikke keskkonnakulusid. Õiglane maksukorraldus looks loomupärased eeldused ka raudteetranspordi konkurentsivõime suurenemiseks. Nagu iga teinegi majanduse korraldust muutev tegevus, looks ka selline muutus eeldusi nii uuteks töökohtadeks kui roheliseks majanduskasvuks. See plaan võimaldaks ka Eestis viia raudteetranspordi ja reisijateveo arvestatavale tasemele.

Siduvad eesmärgid autode madalamate CO2 heitkoguste jaoks

Me soovime keskmise auto CO2 saastelimiidi viia tasemele 95g/km 2020. aastaks ja läbi suruda ambitsioonikamad pikaajalised eesmärgid. Tänaseks on selge, et autotööstus ei austa seniseid eesmärke, kuigi nad on seaduse kohaselt kohustatud seda tegema. Eesti jaoks tähendavad väiksema saastemääraga sõidukid ka puhtamat linnaõhku ning väiksemat väliskaubanduse puudujääki. On selge, et juba lähitulevikus tekib vajadus hakata kavandama valdavalt või täielikult elektriajamitega sõidukite infrastruktuuri ning sõidukite emissioonikoguste piiramine on üks sammudest sel teel.

Ei tänastele agrokütustele

Me soovime kõrvale heita 10% agrokütuste kasutamise eesmärgi EL-is, kui vastavat eesmärki 2014. aastal revideerima hakatakse. Põllumajanduses kasvatatud kütusained konkureerivad täna jõuliselt toiduga ning nn. I põlvkonna biokütused ei ole usutelised täitma seda ökoloogilist eesmärki, mis on neile pandud. Eesti praktika näitab, et vaatamata o-kroonisele aktsiisimaksule ei ole käivitunud piisavalt ulatuslikku agrokütuste tootmist. Tähendust saavad omada ehk nn. II põlvkonna biokütused, mille puhul näiteks vetikatest või puidujäätmetest (nö. mitte-põllumajanduslikust, aga samas taastuvast toormest) valmistatakse uusi tehnoloogiad kasutades vedelaid või gaasilisi kütuseid.

KÕIGI kaudsete kulude lisamine transpordi tarifitseerimisse

Me nõuame "saastetasude" põhimõtte lisamist ja kõigi kaudsete kulude kaasamist transpordi tarifitseerimisel. Raskete veoste vedamise maksustamist võimaldavat nn. Eurovignette'i direktiivi tuleb täiendada. Soovime tagada, et lisataks täiendavad kaudsed kulud neile, mis on põhjustatud mürast, kohalikust õhusaastest või ülekoormatusest - näiteks kliimamuutused (CO2 heitkogused), naftasõltuvus, maastikukahjustused ja nende õnnetuste kulud, mida kindlustus ei kata. On selge, et kaudsete kulude arvestamata jätmine tariifides, hindades ja maksudes ei muuda neid kaudseid kulusid olematuks, vaid kannab need edasi maksumaksjale märkamatul moel kinnimaksmiseks.

MARET MERISAAR

Erakond Eestimaa Rohelised üks asutajaid, Riigikogu liige. Aastaid veekogude, eriti Läänemere seisundi uurimisega tegelenud bioloog. Saanud Euroopa Liidu poliitikate praktilise kogemuse, koordineerides uute liikmesriikide keskkonnaorganisatsioonide kaasamist liitumisläbirääkimistesse.

Selleaastasel Euroopa Roheliste kongressil vahetati esimest korda kogemusi korterelamute energiatõhususe suurendamisest. Sellised investeeringud on olulised nii uutes kui ka vanades liikmesmaades, kus riigi energiakulud olmesektorile on ühtviisi 40%. Lisaks küttekulude tunduvast vähenemisest tekkivale säästule elavdab energia kokkuhoid tuntavalt ka tööhõivet ehitussektoris ning hoogustub sobilike ehitusmaterjalide tootmine. Vajalik on Euroopa Liidu poolne surve liikmesriikidele, et need tuleksid vastu oma kodanikele hoonete renoveerimise ja vastavate laenude võtmisega seotud probleemide kergendamisel. Eestis elab kortermajades ligi 60% elanikest. Massiivne investeering nende majade soojustamisse aitaks kärpida tuntavalt nii soojaarveid kui ka Eesti energiatarbevajadust.

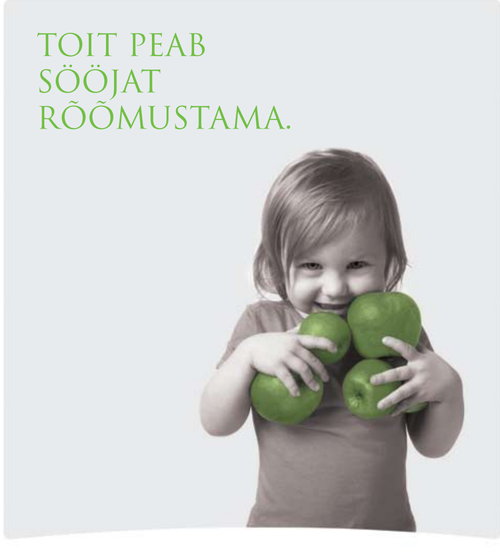

Kas oled kindel, et Su toit on tervislik ja puhas? Kas tead, kust see pärineb ja kuidas see võib Sinu ja Su lähedaste tervisele mõjuda? Kas tead, et kõige tervislikum on mahetoit? Kas kvaliteetsete toiduainete hinnad võiksid ka Sinu meelest olla taskukohasemad?

Erakond Eestimaa Rohelised taotleb õiglast hinda tervislikule toidule ja selget toiduteabe nähtavust pakenditel.

Julge unistada, vali Euroopale roheline tee! See on võimalik. Vali Rohelised Euroopa Parlamenti!

EESTIMAA ROHELISED

Euroopa Parlamendi kandidaat. Vali 111!

Finantsturgude ohjamine

2008. aastal tipnenud finantskriis on viinud pankrottideni, tööpuuduse kasvuni, majandusliku ja sotsiaalse kriisini. Kriis tuli ilmsiks paljud juhtimisvigade ning väärotsuste kuhjumisest. Samas on olnud maailma rahasüsteem juba 1970. aastate algusest "veidi vigane". Rahal pole olnud katet ja inimesed pole seetõttu suutnud pidada piiri ei tarbimises ega uute vajaduste väljamõtlemises. See on põhjustanud tootmise enneolematu paisumise ja olukorra, kus inimesed kasutavad täna loodusressursse rohkem, kui loodusel meile pakkuda on. Tänase kriisi nimi on liigne liberaalsus rahaasjades. Me vajame läbipaistvat ning arukatel alustel rahandussüsteemi.

Sissejuhatus

Sügisel 2008 alanud üleilmset finantskriisi kiirendasid niinimetatud halvad hüpoteeklaenud USAs, peamiselt odavad ja üleliia riskantsed kodulaenud. Kriis suutis levida nii kaugele ja nii kiiresti enne kõike seetõttu, et praegune finantsregulatsiooni süsteem võimaldas nende kodulaenude riski maskeerida järjest keerukamate finantsmeetodite kasutamisega ja müüa seda investoritele kogu maailmas.

Kriisi allikas peitub aga palju sügavamal. Viimase kahe kümnendi jooksul on finantsturge ja -tehinguid korraldavad rahvusvahelised reeglid järjekindlalt ja üha rohkem nõrgenenud finantsala liberaliseerimise tõttu, samas kui vastastikune sõltuvus maailmamajanduses on kasvanud enneolematu määrani. Samal ajal on välja töötatud üha keerukamad finantsinstrumendid, mis levivad ja varjavad investori riske; uute instrumentide sisu on muutunud nii keerukaks, et neid ei ole võimalik õigesti hinnata. See kõik on tehtud võimalikuks lodeva regulatsiooniga, mis võimaldab pankadel ja finantsasutustel riskantseid investeerimisväärtpabereid bilanssidest välja jätta, nii et isegi aktsionärid on teadmatuses asutuse varade tegelikust riskiohust. Järelikult tähendab selline selguse puudumine finantsturgudel, et reguleerijatel, olgu nad siseriiklikud või rahvusvahelised, on järjest keerulisem hinnata turu arenguid ja finantstehinguid ning teostada seeläbi ka vajalikku järelevalvet – kui reguleerijad ei tea, mis toimub, ei saa nad kontrollida turgusid või kaitsta investoreid.

Riskifondid ja erainvesteerimisfondid on finantsturgudel muutunud olulisteks tegutsejateks tänu pensionifondide ja kindlustusfirmade suurtele investeeringutele. Need on selguse ja avalikustamisnõuete ning riskidele avatuse ja firmasisese juhtimise osas märkimisväärselt vähem allutatud eeskirjadele ja regulatsioonidele kui traditsioonilised finantsasutused nagu pangad, kindlustusfirmad ja pensionifondid. Ometi levivad kõigi finantstegurite suurt vastastikust sõltuvust arvestades nende fondide võetud äärmuslikud riskid kogu süsteemis, süvendades selle kriisi.

ELi pangandussektor on olnud äärmiselt konsolideerunud, paljude pankadega, mis töötavad mitmes liikmesriigis. Sellest hoolimata jääb panganduse järelevalve riigi pädevusse, nii et riiklikel järelevalvajatel puudub Euroopa vaatenurk riskidele, mille on loonud finantsuuenduste keerukus.

Nende arengute tulemuseks oli kolme suure Ameerika investeerimispanga kokkuvarisemine 2008. aasta sügisel, millele järgnesid kiired intressimäärade vähendamised, pankade päästeoperatsioonid, pankrotid, kaootiline toorainehindade kõikumine ja muud majanduslikud ja sotsiaalsed kriisid. Tulemuseks oli "krediidikrahh", millest seejärel sai majanduskriis. See poleks pidanud olema üllatus, kuna varasemate kriiside alguses (1997, 2001) olid mõned inimesed hoiatanud, et see võib juhtuda, kui regulatsioonide täiustamiseks midagi ette ei võeta.

Peamised faktid ja andmed

Finantskriis on viinud usalduse kadumiseni finants- ja majandussüsteemis, mis on juba põhjustanud majandusliku ja sotsiaalse hävitustöö Euroopas ja kogu maailmas, viies tööpuuduse suurenemise, inflatsiooni vähenemise ja riigieelarvete suurema defitsiidini.

Liikmesriigid reageerisid alguses individuaalselt, püüdes toetada omaenda riiklikke tööstusharusid, näiteks päästes riigipankasid välisosalusega pankade arvel või keeldudes tegemast koostööd või kaasa aitamast Euroopa kavale.

2008. aasta novembris oli kriis Ungaris nii tõsine, et riik pidi minema IMF-ilt struktuuriabi paluma. Fakt, mis fikseerib ELi suutmatuse otsustavalt ja efektiivsel moel tegutseda.

Euroopa Keskpank langetas oma peamisi intressimäärasid neli korda viie kuu jooksul alates 5,25%-lt 9. juulil 3,0%-ni 10. detsembril, mis on madalaim määr alates ajast, mil Euroopa Keskpank loodi.

Kui kriis süvenes, stimuleeris komisjon paremat koordineerimist ja pani 2008. aasta novembris ette Euroopa majanduse taastamise kava, mille üldsuundades Euroopa Nõukogu 11-12. detsembril kokku leppis. See kavandab tegevusraamistiku ELi tasemel ning konkreetsed tegevused liikmesriikide jaoks, kaasa arvatud stimuleerimispakett mahus ligikaudu 200 miljardit eurot ehk 1,5%-ga ühenduse SKTst, mis tuleb riiklikest ja ELi eelarvetest, EIBlt ja EBRDlt. Kava aitaks muuhulgas kaasa investeeringutele energiatõhususse, nii energia- kui lairiba infrastruktuuride vastastikusse sidumisse, puhtasse tehnoloogiasse (k.a. "rohelise" auto algatus). Finantseeritavatel projektidel peaks olema reaalne lisaväärtus, mis aitab ELi kampaanias kliimamuutuste vastu ja tõhustab tegelemist energiakriisiga. Komisjon on lubanud olla paindlik stabiilsuse ja kasvu pakti rakendamisel, mis piirab liikmesriikide eelarvedefitsiite kooskõlas pakti reformiga 2005. aastal.

Tegevusetuse tagajärjed

Kriis on selgelt näidanud, et üleilmsete finantsstruktuuridega on probleemid väga tõsised, näiteks ebapiisav järelevalve ja reguleerimine riigivõimude poolt, liiga keerukad turud ning selguse puudumine turgude ja finantsinstrumentide osas.

Seni tarvitusele võetud meetmed (pankade ja teiste firmade väljaostmised ja toetamised, likviidsussüstid süsteemi, intressimäärade vähendamine) võivad aidata praegust kriisi kontrolli all hoida, kuid ei tee midagi, et leevendada põhjusi, mis selle kriisi tekitasid. Finantsstabiilsuse tagamine on pikaajaline eesmärk, mis nõuab põhjalikumaid muutusi kui lihtne kriisikontroll. Kui üleilmset finantssüsteemi tõsiselt ja põhjalikult ei reformita, võib kriis oma intensiivsuselt küll leevenduda, kuid alles jääb süsteemne risk, et see kordub või laieneb veel sügavamale reaalmajandusse. Me seisame silmitsi ka väljavaatega suureneva sageduse ja tõsidusega edasistele "mullidele" kinnisvara, tooraine, energia ja teistes tööstusharude osas.

Lisaks võib taolise finantskriisi kordumise risk koos üleilmse kliimamuutuse ja ähvardava energiapuudusega kombinatsioonis luua seninägematu suurusega kriisi. Seega on ülioluline, et raha, mida kasutatakse finantskriisi leevendamiseks, mõjutaks samal ajal ka teiste probleemide lahendamist – tuleb luua uus roheline algatus (Green New Deal).

Euroopa Liidu võimalused

ELil on piiratud pädevus mõjutada majanduspoliitikat (EÜ asutamislepingu artiklid 98 kuni 104):

- Liikmesriikidelt nõutakse koostöö tegemist majanduspoliitika vallas, nagu on sätestatud EÜ asutamislepingu artiklis 98. Jälgimiseks ja infovahetuseks on loodud komisjone ja muid asutusi, kuid neil puudub otsustusõigus.
- Finantsteenuste reguleerimine on ELi pädevus (Lamfalussy protsessi kohaselt) ja europarlamendil on kaasotsustusõigus.
- Artikkel 104 ja lepingule lisatud protokoll 20 hõlmavad eelarvepoliitikat ja loovad stabiilsuse ja kasvu pakti, mis nõuab liikmesriikidelt üleliigsete riigieelarve puudujääkide vältimist (3% SKTst aastas ja riigivõla suhe SKTsse 60%).
- Euroopa Keskpank vastutab eurotsooni riikide rahapoliitika eest ja teiste liikmesriikide valuutad sisalduvad valuutakursi mehhanismis ERM-II.
- Riiklikud subsiidiumid (riigiabi) on rangelt reguleeritud EÜ asutamislepingutes artiklite 87-89 kohaselt. Põhireeglid otsustab kvalifitseeritud häälteenamus nõukogus ja europarlamendiga ainult konsulteeritakse. Komisjonil on õigus otsustada, kas subsiidiumid ühilduvad siseturuga, ja võtta konkurentsiseaduse rikkumise korral tarvitusele sanktsioonid nii ettevõtete kui ka liikmesriikide vastu.

TOMAS TRAPIDO

Riigikogu rahanduskomisjoni liige. Juhtinud pikka aega Eestimaa Looduse Fondi, käivitanud Rohelise Värava uudisteagentuuri. Rohelise kontori, avatud ruumi metoodika, kogukonnaliikumise ja ökokogukondade liikumise üks eestvedajaid Eestis.

Finantsturgusid tuleb ohjeldada, et need ei toimiks enam kasiinodena, kus inimeste kodud ja elatis on žetoonideks mängulaual. Finantsturgude piiriülene loomus nõuab koordineeritud üle-euroopalist vastust. Euroopa Liidu tasandil on vaja teravate hammastega valvekoera – sellist asutust, mis jälgiks ja reguleeriks finantsturgusid ja -teenuseid. Euroopa Liidu regulatsioonidega peaks olema võimalik välistada mistahes maksudest kõrvalehiilimine ja vältida ettevõtlusmaksude alast riikidevahelist vähempakkumist, kuna sellel on negatiivne sotsiaalne mõju. Koos finantsturgude reguleerimisega peavad algama rahvusvahelise leppe läbirääkimised, et keelata maksuparadiisid.

Roheliste saavutused Euroopa Parlamendis 2004-2009

Rohelised on järjekindlalt ja igal võimalusel peale surunud oma seadusandlikke algatusi finantsküsimustes, mis tooksid seadustesse sisse tugevama üle-euroopalise finantsasutuste järelevalve ja reguleerimise, rangemad nõuded finantsasutustele, säilitamaks piisavad varad nende riskide katmiseks, suuremad garantiid hoiustajatele, keelud sellistele tavadele nagu "lühikeseks müümine", kontrolli krediidihindamise agentuuride üle, liigsete riskide võtmist julgustava fondijuhtide tasustamise süsteemi reformi.

Me oleme olnud vastu jätkuvale ja edasisele liberaliseerimisele ülalnimetatud küsimustes või vabatahtlike "käitumiseeskirjade" sisseviimisele siduva seadusandluse asemel.

Rohelised on korraldanud mitmeid konverentse, et esile tuua üleilmse finantssüsteemi probleeme ja järelevalve nõrkust. Me oleme neid konverentse kasutanud selleks, et esitada konkreetseid ettepanekuid, mis aitaksid süsteemi kindlamale alusele seada, vähendada riski ja aidata kaasa Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisele.

Mida Rohelised soovivad

Finantsturgude ja -instrumentide suurem selgus kombineerituna selle rangema reguleerimisega, mida turgudel on lubatud teha, on ülioluline süsteemi reformimiseks ja edasiste kriiside vältimiseks. Rohelistel on palju detailseid ettepanekuid tegutsemiseks ELi ja üleilmsel tasemel.

Euroopa Liidus:

ELi finantssüsteemi järelevalve ja reguleerimine:

Vaja on institutsioone ja ELi tasemel üle-euroopaliste pankade järelevalve korraldust. Rohelised soovi(ta)vad:

a) EKP suuremat rolli järelevalves;

b) ELi registrit struktureeritud toodetele;

c) ELi järelevalvestruktuuri kõigi finantsteenuste sektorite hõlmamiseks: et säilitada finantsstabiilsus, koguda ja analüüsida vastavaid andmeid ja tegutseda kiiresti kriisisituatsioonides, mis mõjutavad ELi.

Riskifondid ja erainvesteerimisfondid:

Kõigi finantsalal tegutsejate jaoks tuleb luua võrdsed tingimused, et mitte moonutada konkurentsimehhanismide toimimist. Seetõttu soovi(ta)vad rohelised nende fondide reguleerimist, nagu seda tehakse pankade, kindlustusfirmade ja teiste tegijate osas. ELi regulatiivne raamistik riskifondidele ja erainvesteerimisfondidele peab hõlmama selguse ja avalikustamise reegleid, fondide ja nende juhtide ning teiste struktureeritud toodete registreerimist ja ELi järelevalvestruktuuri kõigi finantsstruktuuride katmiseks.

Finantsturud ja Lissaboni eesmärgid:

Rohelised usuvad, et Euroopa finantsturgude integreerimine võib kaasa aidata Lissaboni-Göteborgi strateegia saavutamisele, kui täidetakse kolm põhitingimust:

a) kindlustatakse võtmeeesmärkide saavutamiseks vajalike pikaajaliste investeeringute efektiivne finantseerimine (kliimamuutustega tegelemine, taastuvenergia strateegiate finantseerimine jne);

b) turu puudustega tegeletakse õigesti (läbipaistmatus, asümmeetriline informatsioon, ebapiisavad avalikustamisreeglid jne);

c) süsteemseid riske finantsturgude stabiilsusele vähendatakse rangete ettenägelike reeglite ja järelevalvega.

Ülemaailmselt:

Finantstehingute maks:

Rohelised on pikka aega nõudnud finantstehingute maksu sisseviimist, et võidelda finantsspekulatsiooni vastu, stabiliseerides sellega finantsturge ja pakkudes olulist finantseeringut pikaajalistele investeeringutele.

Basel II revideerimine:

Rohelised suruvad läbi seadusandlust, mis nõuab pankadelt piisava kapitalitaseme säilitamist oma raamatupidamises, et katta nende investeeringute riske Basel II kokkuleppe revideerimise kaudu.

ELi vabakaubanduslepped:

Rohelised nõuavad, et komisjon lõpetaks finantsteenuste liberaliseerimise nõudmise läbirääkimiste käigus kolmandate riikidega kahepoolsete vabakaubanduslepete üle.

Viimasel ajal tekib üha sagedamini küsimus, kuidas mõni inimene meie eest sõna võtma on sattunud. Oled andnud oma hääle, kuid tihtipeale ei kaasne sellega loodetud tulemused.

Erakond Eestimaa Rohelised loob võimaluse kaasa rääkida Sind puudutavate otsuste langetamises. Otsedemokraatia avab uksed seadusliku rahvaalgatusele, mis aitab Sul muuta elu nii oma kodukülas kui kogu Euroopas.

Julge unistada, vali Euroopale roheline tee! See on võimalik.
Vali Rohelised Euroopa Parlamenti!

EESTIMAA ROHELISED

Eestimaa Rohelised pakuvad valitsuskriisile lahendust

Esmaspäeval, 18. mail andsid Erakond Eestimaa Rohelised (EER) juhatus ja Riigikogu fraktsioon Isamaa ja Res Publica Liidule ning Eesti Reformierakonnale üle avaliku pöördumise ettepanekutega valitsuskriisi lahendamiseks.

„Oleme seisukohal, et Eesti ühiskonna arengu ja jätkusuutlikkuse ning julgeoleku huvides on vältida maailmavaatelisest erinevusest tulenevaid juhtimiskriiise ning arengut soosivate tegevuste pidurdumist valitsuse tasemel," öeldakse avalikus pöördumises.

Edasi seisab pöördumises: „Me ei kahtle vajaduses kärpida avaliku sektori kulusid, kuid ei pea õigeks seda, et kärpeid tehakse ilma sisuliste ja jõuliste majandust edendavate kavadeta.

Soovime, et need kavad sünniksid ja seetõttu tahame, et sisulised arutelud poliitiliste küsimuste üle taastuksid Riigikogus selmet neid pidada koalitsiooninõukogus. Samuti oleme seda meelt, et Riigikogu komisjonide töö peaks muutuma sisuliseks ning otsustavaks. Täna see nii ei ole.

Soovime kodanikuühiskonna selgemat edenemist ning kohalike omavalitsuste tasemel siduvate, rahvahääletusi korraldada võimaldava seadustiku teket. On tähtis, et raskel ajal oleks demokraatial väljundeid rohkem kui tänavademonstratsioonid. Peame oluliseks vähendada erakondade moodustamiseks vajalikku 1000 liikme piiri.

Tänase seisuga on Erakond Eestimaa Rohelised Riigikogus valmis toetama näiteks Reformierakonna ja IRL moodustatud vähemusvalitsust juhul, kui valitsus lisaks kärpekavadele käivitab koheselt ka majanduse kasvu tagavatele panustustele.

Kiiret realiseerimist vajavate meetmetena näeme järgmisi tegevusi:

- Ehitussektori käivitamiseks piisavate tagatiste andmine laiaulatuslikuks energiasäästuks nii ehitamisel kui renoveerimisel
- Sisemajandust jõuliselt toetavate tegevuste käivitamine

a) väike- ja mikrotootmise vajadusteks vajalike tehnoloogiate ning tootmisüksuste loomine ja nende rendile andmine pigem ühistulisel alusel tegelevatele ettevõtetele

b) kohalike energiakandjate tootmise toetamine (näiteks biogaasi ja II põlvkonna biokütuste tootmine)

- Energeetikasektori liberaliseerimine ning investeerimiseelduste tekitamine:

a) reaalne energiaturu avamine koheselt 100 % ulatuses

b) veekogu põhja ehitamist reguleeriva seaduse ja seonduvate seaduste kohene vastuvõtmine, tagamaks investeerimiseeldused avamere tuuleparkide loomiseks

c) taastuvenergeetika alase üleriigilise planeerimisprotsessi kohene käivitamine energeetilise sõltumatuse ja energiajulgeoleku tagamiseks ning investeeringute arukaks suunamiseks.

Käesolevaga kinnitame valmidust toetada IRL ja Reformierakonna poolt moodustatud vähemusvalitsuse tegevust, kui see lähtub Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnapoliitikaga kokkukäivatest tegevustest.

See ei tähenda meie taandumist valitsusvastutusest, me oleme endiselt valmis töötama ka teie erakondadega koalitsioonis. Oleme seda meelt, et maailmavaateliselt lähedasemate erakondade ühistöös toimiv valitsus on Eestile täna kasulikum ning uue koalitsioonipartneri kaasamine tähendab paratamatult ajakadu, mida oleks põhjust kindlasti tänasel hetkel vältida.

Juhul, kui see pakkumine on teile vastuvõetav ja toodud meetmed on kujunenud olukorras realiseeritavad, oleme valmis võimalikult kiiresti kokku kutsuma ka erakonna volikogu, et mainitud lähenemisele saada laiem kinnitus."

Marek Strandberg,
Erakond Eestimaa Rohelised

Tänane majanduskriis on loonud võimaluse hakata üles ehitama uut, rohelist ja toimivat majandust. Rohelised on Euroopa jaoks sõnastanud põhjaliku programmi, mille rakendamine tõmbaks käima majanduse ja aitaks vältida sarnaseid kriise. Meie röömuks on uuest, rohelisest majandusest hakanud rääkima ka Euroopa Komisjoni president, USA president ja ÜRO peasekretär.

Roheline tööstusrevolutsioon ja uued töökohad

Inimkonna energiakasutus kasvab kiiremini kui inimkond. Läänes kulub elaniku kohta kordades rohkem energiat kui arenevas maailmas. "Areng" ei kajasta sel juhul arusaadavalt mitte niivõrd arukust kui just energeetilist rasvumist ja paisumist. USA-s tarbitakse elaniku kohta 200 korda ja Euroopas ligi 100 korda rohkem kütuseid kui see on võimalik keskmisel Somaalia elanikul. Pole põhjust imestada, miks piraatlus on siiani korraliku riigikorralduseta ja sisemises kaoses Somaalia jaoks levinumaid tegevusalasid.

Liigsuur energiakasutus

Kõik pürivad Lääne poolt ette antud energialatti ületama. Miks? Loomulikult seetõttu, et energiakulutust seostatakse mugavuse ja heaoluga. Täna saavutatakse Lääne ühiskondade heaolu kordades kõrgema energiakulutusega kui näiteks Aasia ja Aafrika riikides. Juhul kui arenevate riikide pürgimuseks jääbki samasuguse energiakultuse taseme saavutamine, nagu see on täna tavaks Euroopas või Ameerika Ühendriikides, on see tee üleilmse ökoloogilise kriisini.

Kuidas siis toimida? Euroopa Liit on seadnud eesmärgi aastaks 2020 vähendada energiakulutusi vähemalt 20%, võtta kasutusele taastuvaid kütuseid vähemalt 20% võrra ja vähendada kasvuhoonegaaside emissioone vähemalt 20% võrra. Õnneks on võetud eesmärkide saavutamiseks olemas tehnoloogilised lahendused, vaja on vaid poliitilist tahet:

- Me teame, kuidas ehitada väikese energiakuluga hooneid ning me oskame neid teadmisi kasutada nii uute hoonete rajamisel kui olemasolevate energiat raiskavate majade renoveerimisel.
- Me teame, et ühistranspordi kasutamine, kergliiklusvahendid ja arukas ruumiplaneerimine vähendaks energiakulu mobiilsusele; me saame tahtmise korral vastavalt ümber korraldada nii sõidukite tootmise kui kasutamise.
- Me teame, kuidas mistahes suurusega asumi reovett puhastada kordades väiksema energiakuluga, kui seda tehakse meie reoveepuhastites täna.
- Me teame, et on võimalik teha igapäises kasutuses olevaid asju, mis on kestvad ja remonditavad, mitte ühekordsed ja pidevat väljavahetamist vajavad.

Roheline tööstusrevolutsioon

Rohelise tööstusrevolutsiooni sisuks ongi väiksema energiakuluga asjade ning teenuste loomine, mis omakorda kulutaksid võimalikult vähe ressursse ja energiat. Rohelise tööstusrevolutsiooni peamiseks sotsiaalseks rolliks on näidata eeskuju. Näidata, et elatustaset on võimalik tõsta, vähendades samas energiakulutusi. Sellega mõjutaksime ka arenevaid ühiskondi tegema energiakasutuses pööret säästlikkuse suunas. Kiiresti arenevast Hiinast on saanud tänaseks suurim kasvuhoonegaaside emiteerija maailmas ning meie positiivne eeskuju ja tehnoloogiline abi on üliolulised. Säästlike tehnoloogiate laiem levik tõstaks ka arenevate riikide elatustaset. Arenguabi on tähtis, kuid sellest üksi ei piisa.

Kõrgem elatustase on olnud alati seotud ka sündivuse vähenemisega. Kiiresti kasvav sündivus on tänaste tehnoloogiate ja energiatarbimise juures maailmas üha suuremaks probleemiks. Seda loomulikult ökosüsteemi kaudu, sest arvukas inimkond koos oma koduloomadega kaalub samapalju, kui ülejäänud soojavere-lised kokku ning inimkonna energia- ja ressursivajadused muudavad nii kliimat kui meie elukeskkonda meile endile samm-sammult aina kahjulikumaks.

Krediidil baseeruva tarbimismajanduse muutumine vajaduspõhiseks majanduseks teeb inimesi õnnelikemaks kui annab neile mitmekesisemaid eneseteostuse võimalusi. See pole tee tagasi koopasse, nagu sageli rohelisest maailmamuutusest ekslikult arvatakse. Tänases Euroopa Liidus on muutusega rohelisema majanduse suunas võimalik luua miljoneid uusi töökohti ja taaskäivitada kiratsev majandus. Selleks tuleb aga nii Eestile, Euroopale kui maailmale valida roheline tee.

Julge unistada, vali Euroopale roheline tee! See on võimalik.
Vali Rohelised Euroopa Parlamenti!

EESTIMAA ROHELISED

ROHELISED TEAVAD, MIDA EUROOPAS TEHA! UURI JA KÜSI INTERNETIS WWW.ERAKOND.EE

ROHELINE MAJANDUS LOOB UUSI TÖÖKOHTI! UURI JA KÜSI INTERNETIS WWW.ERAKOND.EE

VALI EESTILE JA EUROOPALE ROHELINE TEE... VALI ROHELISED EUROPARLAMENTI! KÜSI INTERNETIS WWW.ERAKOND.EE